

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

»haja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem sementišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Šolske olajšave dovoljene.

Naša dežela Štajerska še vedno vzdihuje pod brezobzirnim nasilstvom nemško-liberalne stranke. Če tudi ubogemu ljudstvu, n. pr. kmet-skemu kaj ugodnega na Dunaji sklenejo, skr-hajo in zavlečejo mu nemški liberalci, dokler le količkaj mogoče. V zopetni dokaz so nam prošnje štajerskih kmetjskih ljudij, nemških in slovenskih, za olajšavo šolskih bremen.

Znano je kako so nemški liberalci, ko so še na ministrskih stolih sedeli pa v državnem zboru večino imeli, sklenoli novo šolsko postavo, po kateri mora deca 8 celih let v šolo, če ne bo stariš kaznovan. Mnogo novih šolskih poslopij je trebalo vsled tega pozidati, stare povekšati. Vendar slednje bi še ljudje prebili pa 8letno strogo šolanje, to nikakor ne kaže zunaj mest in trgov. Zato so nemški konservativci v novem državnem zboru na vso moč delali, da se šolska postava prenaredi. Naposled so to dosegli in 2. maja 1883 bila je želena pre-naredba od cesarja potrjena.

Nove šolske postavbe § 21 dovoljuje znat-nih olajšav šolske dolžnosti, ako vse kakšnej šoli pripisane občine po svojih občinskih zastopih za nje pismeno poprosijo. To se je lani po vsem Štajerskem godilo, najbolje pri Nem-cih. Okolo 500 prošenj bilo je kmalu vloženih. Toda najprvle zadele so prošnje na opovire v okrajnih šolskih svetih tam, kder so liberalci gospodje. Vendar ogromna večina vseh prošenj je prodrla do deželnega šolskega sveta v Gra-dec. Prve prošnje bile so skoraj vse kot neop-ravičene zavržene. Nemški kmetje pa se niso dali splašiti, popravijo prošnje in jih drugič vložijo pa uspeha le ni. Prošniki se obrnejo sedaj do ministerstva za poduk na Dunaj. Znana konservativna poslanca kanonik Karlon pa knez Alfred Lichtenstein jih krepko pod-pirata pri ministru Konradu. Pričujoč bil je tudi ministerski predsednik in šlo je: Dne 22. februarja 1884 naznanil je c. k. namestnik ba-

ron Kübek vsem c. k. glavarstvom, da so proš-nje za olajšanje šolske dolžnosti „opravičene“, (zulässig), ako se v njih prosi: „otroci, ki so 6 let v šolo hodili, obiskujejo v 7. leti samo po zimi šolo celi den, po leti pa le edenkrat v tedni, pred ali popoldne 3 ure; v 8. šolskem leti obiskujejo pa takšni otroci šolo samo po zimi vsaki teden edenkrat, 3 ure pred- ali po-poludne, po leti so celo prosti.“ Katere šolske občine za takšne olajšave poprosijo, morajo se jim dovoliti. Kder pa nič ne prosijo, tam bodo celih 8 let morali strogo pošiljati deco v šolo, če ne, bodo kaznovani.

Opomnimo pa, da se mora sedaj iz nova prošnja vložiti pri okrajnem šolskem svetu. Prošnji mora biti dodjan zapisnik seje občin-skega odbora, kder je bila sklenjena. Vse všo-lane občine morajo prositi, če le ena ne prosi, zapstoj se trudijo druge. Dalje vse občine morajo za eno in tisto olajžbo prositi in sicer takšno, kakoršno je minister v zgoraj navedenih besedah kot „opravičeno“ najavil. Kdor več ali kaj druga prosi, ne doseže nič. Slovenskim občinam svetujemo, naj od-borniki poprej preberejo, kar je bilo lani v „Sl. Gospodarji“ čitati v štev. 44. in 45, strani 346. in 354.

Kaj gubi kmetjski stan!

(Izvirni dopis iz Šaleške doline.)

Marsikaj gubi kmetjski stan, da čedalje huje propada. Pomoči je uže nujno treba in prav, da se državni poslanci enkrat tudi za težave kmetjskega stanu resno pobrigajo.

Kmetje razumnejši vidijo nevarnost sami ter naštevajo skoro povsod nekaterih nezdod, ki so le učinki nemško-liberalnega postavodajalstva. Sprva ni nihče yeroval, da bodo tako hudi, a sedaj jih vseobče kmeti obsojajo in jim več ali menje pripisujejo svoje propadanje. Pravijo:

1. Krivo je, da se smejo posestva trgati, drobiti in parcela za parcelo odprodavati. Naseli se

5—6 novih posestnikov pa nobeden ne more živeti, saj pošteno ne.

2. Obresti tirjajo se zmiraj še prevelike. Bolje bilo bi, ko bi upniki menje zahtevali. Tako bi činžev jim menje v zgubo šlo in dolžniki bi leži dihali. Tudi pri slovenskih posojilnicah, saj nekaterih, je želeti, da bi mogoče po ceni dajale kapital, posebno kedar na posestva denar posodijo.

3. Prosto ženitovanje nemaničev na škodo občinam je krivo, da posestniki hlapcev in dekel ne morejo dobiti, da se tatinske rodbine množijo in srenjam vedno večje priklade nalagajo, ker morajo za ljudi skrbeti, ki se sami rediti ne morejo.

4. Pristojbino so previsoke. Kako hoče sin izhajati, če mu oča za 3—4000 fl. posestvo izroči ali proda, pa mora takoj 200—300 fl. desetka plačati, zlasti če še ima deleže dedičev vknjižene in mora za obresti skrbeti? Skoro gotovo je pa uničen, če ga dediči premejo in vsak svoje tirjajo.

5. Kmetškemu stanu na kvar je, da se navadno vsem dedičem jednaki deleži odmerijo. Zakaj bi tisti dedič, ki posestvo prevzame, ne imel nekoliko prednosti? Leži bi gospodariti začel in dom pri rodbini ohranil.

6. Malokde uže ostane posestvo očetovo sinu, še redkeje vnuku, vnučiču pa skoro nikder. Kajti prepogosto napodijo upniki zadolženega sina ali vnuka izpod domače strehe po svetu s trebihom za kruhom. Ta nestalnost kmetških rodbin na posestvih je mnogo kriva, da slovenski kmetovalci tako neradi kaj storijo za popljšanje vinogradov, travnikov, njiv, sadunosnikov, pašnikov, gozdov. Vsak nekako čuti, da ne bodo njegovi uživali sad njegovega truda.

7. Strašna kuga pa je žganjepivstvo. Kedar mladi posestnik vidi, da ne more lahko več shajati, da se bo težko iz dolgov izkopal pa zdvoji in išče tolažbe v nevarnem „šnopsu“. Tako pa le pospeši popolno osiromašenje svoje pa tudi svoje žene in otrok. Domoljubi, poslanci, tako ne sme dalje, sicer nam kmetški stan popolnem izgine.

V. J.

Gospodarske stvari.

Nekaj o umnem gospodarstvu.

Uže mnogo je se pisalo o zboljšanju gospodarskih razmer. Naj dodenemo še sledeče; „Ich lasse den lieben Herrgott walten — Und muss euch alle erhalten“. Te-le besede sem bral v neki gostilnici mariborske okolice na sliki, ki predstavlja razne stanove in sicer pod podobo kmetovalca. Malo besed, mislim si, ali imajo velik pomen. Bori kmetič s svojimi žuljavimi rokami dela in prideluje za vse stanove, vsi pridelki so sad njegovega znoja. In vendar ga vse prezira in tare. Samo kedar je treba dati davek v noveih ali krvi, ali če je treba „lešnike“ brati, takrat ga hitro najdejo. Vse to bi ga ne težilo, ako ga druge nadloge ne bi vijale.

Slaba letina suša, moča, mraz, toča, to so mu posebno v zadnjih letih skoraj navadni gostje. Zraven tega pa pride še zelo pogosto prav neumno obdelovanje polja, vinogradov itd. Tu je velikokrat slišati „moji stareji so tudi tako obdelovali, pa so imeli vsega dovolj, zakaj bi jaz drugače delal?!“

To ni prav! Stvarnik je dal človeku um in pamet, da v vsem napreduje. Način obdelovanja, ki je bil pred 10—20 leti dober, danes ne velja, ker se je našel bolji, umnej. Naša dolžnost je torej, da skrbimo po naši najbolji moči za podučevanje našega kmetovalca v umnem gospodarstvu. Ali kako bomo to najlažje dosegali? a) s časniki b) s popotovalnimi učitelji in c) z snovanjem društev in podružnic za vino-sadje-hmelje-, konjerejstvo in druge vrste gospodarstva. Naši časniki se v obče premalo pečajo z umnim gospodarstvom; nekateri nimajo dovolj prostora, a drugim ni — mar. Upamo, da bo tudi v tem obziru v kratkem bolje. Potovalni učitelji so tem bolj potrebni, ker prost narod ne razume vselej, kar bere; a potovalni učitelj mu lahko vse, česar dobro ne razume, tolmači in praktično razkaziva. O koristi gospodarskih društev ni potrebno govoriti, ker jih vsakdo lahko vidi.

Slovenci v tej zadevi nimamo nikjer dovolj zaslonbe, torej treba, da se sami zavzamemo in delamo. Z veseljem pozdravljamo delovanje sadjerejskega društva v št. Jurji in hmeljerejskega društva v Žavci in želimo iz srca, da bode te društvi debli, iz katerih izraste sčasoma veliko podružnic. Velike važnosti je tudi sklep št. Jurskega sadjerejskega društva, da se izdaje strokovnjaški list kot „glasilo“ društva. Tudi v Mariboru se snuje strokovnjaški list za umno vinorejo in kletarstvo. Sicer nas je malo, ali smo „silni“, kakor pravi narodna pesen. Sè zedinjenimi močmi se premagajo največe zapreke. V edinosti je moč, v moči vlast! In kedar človek stori svojo dolžnost, da tudi Bog svoj blagoslov!

J. M. Jereb.

Opravila konjerejčeva meseca marcija.

Brejm kobilam bližajočim se ožrebenju napravljajo razumni konjerejei pregrajene oddelke ali staje v konjušnici. Uže ožrebenim kobilam pa se polaga primerna krma ter z žrebeti vred marljivo spuščajo na tekališča, da se sprehodijo. Paši, zlasti planinskeje, namenjene konje moramo začeti na to pripravljati, da jim nagla prememba ne bode škodovala. Ta je posebno žrebetom nevarna, ki precej dobijo smoliko, drisko in kašelj.

Kder je le mogoče, naj konjerejei privoščijo planinsko pašo svojim žrebetom. Korist je mnogo-vrstna in velika. Ves život se mladim konjem ukrepi, da leži prenašajo vsakojakih vremenskih nezgod. Kite se učvrstijo, kopita lepo zrastejo. Svobodno gibanje, tekanje gori in doli stori takšne konje žilave, gibčne, da tega konjerejee pri živalih v konjušnici vzrejenih nikedar ne doseže pa tudi sploh dosegnoti ne more. Kupei po takšnih konjih

močno povprašujejo in jih drago plačujejo. Stroški pa so za planinsko pašo vendar le majhni, neznatni.

Meseca junija navadno vženejo konje na planinske pašnike. Preden konjerejec te stori, naj sledeče dobro pomisli in se po njem ravna, če se hoče nesrečam izognoti.

Vsak razumen živinorejec mora vedeti, da je zdravju živinčet škodljivo, pogosto celo njihovemu življenju nevarno, če se mahoma s polaganjem suhe krme pretrga in začne polagati sama zelena, frišna, sveža trava ali naglo na pašo zažene. Isto velja tudi na opak. Tako učijo skušnje sploh in zastran žrebet tudi ni drugače. Teh je tudi treba na zeleno krmo, na pašo, zlasti planinsko, polagamo pripravljati. To velja posebno o žrebetih, dobro rejnih, ki zobljejo oves in sploh zrnje. Takšnim živalim moramo začeti na krmi pritrjavati, vedno menje zrnja dajati, da naposled le suho krmo in potem zeleno dobivajo. Meseca maja pa jih kaže tudi po noči zunaj hleva puščati, da se potem leži planinskemu vremenu pa njegovim neprijetnostim privadijo. Vsled obilne krme dobro rejni, tolsti konji bi planinskega zraka ne mogli srečno pretrpeti. Zato je treba jih na to pripravljati s pogostim izganjanjem na prosti zrak.

Štajerski konjerejeci prodavajo čedalje več žrebat in dobivajo za nje lepih denarjev. Zato pa morajo vse poskusiti, da vzgojajo tudi vedno lepših žrebet. V to svrhu pa služijo najbolje planinski pašniki s svojo izvrstno krmo, svetlim solncem, bistro vodo in letanjem in dirjanjem v čistem in zdravem zraku. Zlasti ugajajo planinski pašniki žrebetom težkega noriškega plemena.

Meseca marca začnejo kobile pojati se. Znamenja, da se kobila poja so sledeča: žival je srborita, zaporedom in močno rezgeta, če ugleda konja ali se jej ta bliža, poščiva se večkrat, razkorači zadnje noge, in iz napete sramnice teče žlem; k žrebcu prignana mirno stoji. Vendar vse kobile se ne pojajo tako vidno. Nekaterim se to le pozna, ko se k žrebcu priženó in ga ne vgriznejo ali v njega ne brsajo.

Pojatev povzroči jajčice, ki se iz jajčnjaka po obilnejem pritoku krvi razynetega odtrga. Sedaj je pravi čas, da se ono oploji. To pa je najlažje blizu sredi vsega časa pojanju od natore pri kobili odmerjenega, t. j. 24—30 ur potem, ko se je žival pojati začela. Kajti pojatev traja navadno le 36—48 ur.

(Konec prih.)

Kateri oves je najbolji? Tri leta delam poskušnje z raznimi sortami ovsa. Skušnje sedaj kažejo, da je navadni naš oves gledé na rast, rodovitnost, zbirčnost zastran zemlje veliko boljši, nego kanadaški in ligovski. Vendar sibirski oves presega vse: močno rodi, zadovoljen je s vsako zemljo, dozori vže v 2. polovici julija, oral da 40—50 vagonov. L. 1879 pognojil sem njivo, peščeno ilovico, repi, l. 1880 posejal ječmen in deteljo, ki je dala l. 1881 tri košnje, l. 1882 bila je tam zimska

rž, potem ajda, in naposled na $\frac{1}{2}$ oralu sibirski oves lastnega pridelka. Pridelal sem mnogo lepe slame in 25 vagonov stare mere zrnja, ki je težko in ječmenu podobno. Zanesljivo seme se dobi v Gradei pri semenorejskeji štaciji grofa Attemsa in velja 100 kilo (okolo 2 hektolitra ali blizu 3 vagonov) 20 fl. brez žaklja in voznine. Ako bi kdo hotel, mu tudi jaz z nekterimi vagani postrežem, cena za vagon je 4 fl., $\frac{1}{2}$ vagona 2 fl. brez zavitka. Naslov je: Janez Vidovič, posestnik v Sohetincih štev. 2. pošta Moschganzen.

Kmetijska družba štajerska ima sedaj v centralnem odboru nekega celjskega Lutza, strastnega nasprotnika Slovencev. Ta izvolitev je obžalovanja vredna in bode družbi le na škodo, ker spodkopava zaupanje Slovencev v nepristransko vodstvo te sicer vse hyale vredne družbe.

Sejmi. 17. marca Hollenegg, Omerek, Rečica, Tilmič pri Lipnici, Trbovlje, Podčetrtek 19. marca Ljubno, Schwanberg, Svičina, 20. marca sv. Barbara v Halozah, Studence, Celje, Oplotnica, Zibika, Vitanje, 21. marca Rogatec, Žigerski breg, 22. marca Slov. Gradec.

Dopisi.

Iz Maribora. Čeravno so pri zadnjem številjenji močno si prizadevali svetu črno na belem pokazati, da je naše mesto zvečinoma nemško, je vendar resnično, da so le svoje narodnosti zavedni Slovenci še v manjšini. Kajti povprek je ogromna večina našega prebivalstva vendar le slovenske krvi. Poznamo hiše, kder niti enega pravega Nemca ne najdeš. Ko bi n. pr. le naši nemškutarji postali narodnjaki, mesto je hipoma slovensko. — V čitalnici bo v nedeljo č. g. dr. Mlakar govoril ob 8. uri zvečer o „špiritizmu“, ki je postal zanimiv predmet, odkar je cesarjevič Rudolf sleparja „duha“ ali „špiritista“ zasačil in osramotil. — Bučelarsko društvo pod vodstvom g. dr. Trča obhaja 15. t. m. ob 5. uri popoldne v „Gambrinushalle“ svoj občni zbor. Kaj pa je s sadjerejskim društvom, spi li ali samo dremlje, kakor kmetijska podružnica? — Kaznilnico bodo še letos stavili, prav za prav bivšo baron Rastovo „Vilo“ v sv. magdalenskem predmestju v njo priredili. Zidarska dela bodo stala kakih 10.000 fl. kamnosekarska 1000 fl. in tesarska 1000 fl. — Za poslednjim samomorivcem so izdali posebno oznanilo. V njem beremo: „nach kurzem Leiden selig im Herrn entschlief“ t. j. je po kratkem trpljenji zveličan v Gospodu zaspal! Res čudno in še hitro zveličanje!

Iz Celja. Narodnjaki so zmagali z rekurzom proti zadnji volitvi za okolico. Volitev je popolnem ovržena. Vsled tega veliko veliko veselje, navdušenost. Tem bolje pobiti so naši nemškutarji in nemčurji. Ta propast jih tem več grize, ker je sleparija in goljufija s ponarejenimi volilnimi listki uže pri sodnji. Tako še Rakuševcem nikoli ni tenko prelo. — Naša „vahterca“ in jeni pisarji

se grozno jezijo, da slovenska reč napreduje v kljub njihovu najostudnejšemu psovanju, zlasti jo boli, da bodo morali vsi uradniki spodnjo-štajerski dobro slovenski znati. Se vé potem ne bodo dijaški lenuhi in zagrizeni slovenozreči pri nas mogli služeb dobiti. Morali se bodo našega jezika naučiti, nas spoštovati ali pa šila in kopita pobrati. Naj še dostavim, da jo je vrli poslanec g. dr. Šuc, kojega vedno hodi pehat, izvrstno po §. 19. tiskovne postave nažgal: morala je kar v eni sapi preklicati 6 neresnic tako žarkih, da še nasproti kihnuti ni mogla. Narodne učitelje vahterca grozno sovraži očita jim „preveliko“ plačo, nehvaležnost. G. Žiherja imenuje „Drescherhelden“ enega v Šmarjah pa „grasgrünes Schulmeisterlein“ itd. Slovenski narodnjaki so „Dorfpervaken“ pa „nationale Maulhelden“. Kako neumni so Nemci in posilnemei uže vsled take pisarije, kaže to, da so v Laškem imeli shod tamošnje „ortsgruppe“ za šulverein in „švicali“ celih 134 gl., ki bi jih vsak sam krvavo potreben bil, vrhu tega so še za vohanje neke cvetlice plačali 1 gl. 31 kr. Če to ni prismuknjenost, kaj pa tedaj?

Iz Ptuja. (Posojilnica — Slovensko pevsko društvo.) Naša posojilnica, ktera je s 7. februarjem t. l. svoje delovanje pričela, imela je do 1. marca t. l. sprejema 6379 gl. 82 kr. in 4398 gl. 68 kr. izdatka, toraj skupnega prometa 10.778 gl. 50 kr. Upati je, da bode to društvo prav dobro napredovalo. Treba pa je, da nas rodoljubi na deželi po mogočnosti podpirajo, kajti le s skupnimi močmi in delovanjem je mogoče doseči naš namen. — Začasni odbor v Ptuiju ravnokar osnovanega „Slovenskega pevskega društva“ prosi pevce in prijatelje petja po celem Slovenskem, da izvolijo začeti pristopati k temu društvu ter se oglašati pri osnovnem odboru. Ko hitro bodo „pravila“ tiskana, se razpošljejo, ali pristopiti je takoj možno.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Koliko bo letos smela vlada penez potrošiti, koliko davka pobrati, o tem se ravno sedaj poslanci menijo v državnem zboru. Da se vsa ogromno velika reč leži presodi, pregleda vse račune poprej poseben odbor, finančni odbor. Ta je najvažnejši vseh, on nosi državno mošnjo v rokah. No v tem najvažnejšem odboru je veleslavni česki konservativci in domoljub grof Henrik Klam-Martinic („vahterca“ ga psuje renegata, ker nja rod nevednež celjski Nemcem prišteva, a Martinici so prava slovanska kri, oni niso renegati pač pa večina vahterčinih pisačev in bralcev) stavil predlog; vlada se pozivlje, da na državnih gimnazijah v Gorici, Pazinu, Mariboru in Celji take naredbe ukrene, da se bodo italijanski, slovenski, hrvatski učenci v spodnjih razredih pri primernej gojitvi nemškega jezika, poučevali v maternem jeziku. Predlog je bil sprejet. Slovenskega društva odbor v Mari-

boru pa je blagemu grofu Klam-Martinicu v imenu štajerskih Slovencev telegrafno izrekel svojo domoljubno zahvalo. — Jako žalila in razjarila nas Slovence pa je beseda ministra Konrada trem poslanecem baronu Goedelnu, Vošnjaku in Raiču, da bi bilo „brezvestno“ (gewissenlos) njihovim zahtevam sedaj uže ustreči. Upamo, da mu v zbornici dajo za služeni odgovor, katerega dati nam tiskovne razmere ne dopuščajo. — Ogerski državni zbor bode še po Veliki noči malo zboroval in potem zaključen; kake bodo nove volitve, o tem je težko ugibati; volilna borba ali „korteševanje“ pa bo vsakako živahno, strastno. — Železnico od Metkoviča do Mostara v Hercegovini bodo gotovo uže letos pričeli staviti. — Hrvati so silno razburjeni, da pri njih čedalje več Madjarov nameščujejo kot uradnike pri železnicah. — Zagreb sme 4 milijone goldinarjev na posodo vzeti pa išče denarjev na Francoskem. — Rumuni hočejo se bližnjih volitev za ogerski državni zbor krepko udeležiti, kar so do sedaj uže mnogo let opuščali.

Vnanje države. Angležem so ministri raznih držav uže čestitali, da so v Sudanu premagali Digma-pašo pa zmaga ni bila kaj pomenljiva. Le oddelek njegov je bil tepen in sedaj stoji Digma zopet blizu Suakima; Angleži potrebujejo novih 3000 vojakov in mnogo penez; kraljica je celo abesinskemu kralju Ivanu, ki je kristijan, pisala pismo, naj jej pomaga mohamedanskega Mahdija ukrotiti in mu zato ponuja pomorsko mesto Masuvah. Pred Suakim došle so tudi ruske in španske vojne ladije, kar Angleže ne veseli preveč. — Francozi v Tonkingu začeli so napadati mesto Bakingh. Doma pa je zahteval freimaurer in minister naučni 22 milijonov za nove ljudske učitelje, ker je šolskim bratom in sestram in sploh mešnikom in redovnikom poučevanje prepovedal. To je Francozom bilo preveč in so poslanci dotični predlog zavrgli ali vsaj odložili. — Italijani so precej jezni na Bismarka, da se je z Rusi sprijaznil, tudi Francozom to ni po volji. — Nemško-pruski liberalci so osnovali veliko novo politično stranko, ki šteje v državnem zboru 100 poslancev. Bismark bo moral z njimi pogajati se ali pa katoličanom pravičen biti. — Petletne vojne med Chilenci in Peruvijanci v južni Ameriki je sedaj konec; slednji so premagani privolili v vse mirovne pogoje, katerih so zmagovalci Chilenci tirjali.

Za poduk in kratek čas.

Kuga na slov. Štajerskem.

II. b.) Maribor in okolica. Hude čase imelo je v 17. stoletju pretrpeti tudi mesto Maribor z vso okolico na desno in na levo, kajti kuga je našla pot tudi v te kraje slov. Štajerja. Uže leta 1624 je prestopila slovensko mejo v Arnoži ter se obrnila proti Dravi, zapušča je za seboj slede svoje grozne moči. Dne 22. novembra istega leta poroča

župan v Muti, da le $\frac{1}{4}$ milje od trga kuga hudo razsaja in davi. V trgu še nje sicer nimajo, pa vsak čas se je bati, da se zatepe tudi tje, ker za kugo umrle nosijo v trg ter nje pokapljejo na ondotnem pokopališči. Zato prosi, naj bi se za čas kuge napravilo drugo pokopališče zunaj trga.*)

V istem letu davila je kuga tudi v Bistrici in Mariboru. Vlada je poslala tje nekega dr. Hanibala Bottinoni-ja. Ali ta rodom Lah ni znal ne nemški, ne slovenski; moral je toraj pri obiskovanju bolnih imeti seboj tolmača. Povrh se je bal tudi kuge in si ni upal nikjer k okuženim. Bolne je ogledoval na konji sedé, v le od daleč skoz odprta vrata ali skoz okno ter njim dajal po tolmači potrebno naročila. In za ovo malenkost tirjal je semtertje od edine osebe po 40 — 50 tolarjev plače; kar je ljudi tako razkačilo, da bi ga ubili, ko bi se bil še kedaj ondi prikazal. Zategadelj si ni upal nikjer več v Maribor.

Ko se je meseca julija l. 1626 prikazala kuga v Arnoži in kmalu potem začela hudo moriti tudi v Gomilici, so omenjenega dr. Bottinoni-ja poslali tje. Osem tednov je bil s svojim služabnikom in tolmačem v Arnoži, in odtotni varaški pisar Kristof Kneberlein, ki je oskrboval sodnijska in župnijska opravila, ker je župan zaradi kuge bil pobegnil, moral ga je na stanu imeti in hraniti, za kar je tirjal 53 gl. 43 kr.

Bržkone so imeli kugo v tem letu tudi v Selnici ob Dravi, kajti nek Lukež Lavrič in Ivan Pavrič sta vsled obljube postavila l. 1626 v ondotni cerkvi oltar v čast sv. Boštjanu.**)

Od l. 1626 naprej prizanašala je kuga več let naši domovini, dasiravno je v drugih krajih hudo morila. L. 1634 prikazala se je v Gradci, in vsak čas bali so se nje tudi v naše kraje. Zato so se priporočevali kaj zaupljivo ne le sv. Boštjanu in Roku, ampak tudi sv. Rozaliji, ktere češčenje so posebno Jezuiti zelo razširjevali. Ko je na njeno priprošnjo kuga v Gradci naglo prenehala, dali so njej v čast in zahvalo kovati svetinje z njeno podobo, in zanaprej menda na Štajerskem ni bilo hiše, ki bi ove svetinje ne imela.

Toda vkljub temu se je kuga l. 1635 vendar le oglasila zopet na slovensko-nemški meji in je v Ivniku in v obližji nekaj časa prav hudo davila. Iz nekterih hiš so pomrli vsi; kar njih je pri življenji ostalo, nise našli nikjer miru, ampak so tekal celo prestrašeni od hiše do hiše, kakor bi bili ob pamet prišli. Župnik v Ivniku Baltazar Siegn, zbral je svoje farane v farni cerkvi in je šel z njimi v procesiji v Marija-Lankovice — in glej čudo! kuga je zdajci prenehala. Prihodnje leto prikazala se je sicer v nekterih hišah pri Gomilici, a ugasnila je uže čez teden dni. Pet let poznej zasledimo morivko zopet ondi. Na cesti med Arnožem in Gomilico stoji namreč lep kamenat steber

*) J. Orožen, das Bisthum und die Diözese Lavant I. 119.

**) Ravno tisti. I. 42,

z letno številko 1641; — brez dvoma je kužni križ. L. 1642 imenuje se v Hočah bratovščina sv. Boštjana, kar kaže, da je v tem ali morebiti uže v poprejšnjih letih kuga davila tudi ondi. Vsekako pa smemo trditi, da je v teh in naslednjih letih morivka mariborski okolici bolj prizanašala, kakor celjski, kjer jih je v tem času veliko podavila. V hvaležen spomin, da so v teh za celjsko okolico tako osodepolnih letih po priprošnji sv. Roka kuge obvarovani, dali so Mariborčani l. 1657 v čast ovetmu svetniku vlitii zvon za farno cerkev.

Dne 17. januarja, — na god sv. Antona puščavnika l. 1665 zagledali so ljudje v Slov. goricah nenavadno zvezdo repatico. Ta je pa veljala od nekdej za napovedovavko kuge; zato so se nje vsi zelo vstrašili. Podobna rogljatemu mesecu, imela je tako dolg, bliščeči rep, da se je čez polovico neba raztezal. Komaj je zginila okoli 15. februarja ta, prikazala se je že v marci zopet druga zvezdo repatica na nebu. Ta je bila sulici podobna in je svetila do 14. aprila. A kuge še, hvala Bogu! vendar ni bilo k nam pač pa je kraje med Muro in Dravo l. 1665 in 1666 obiskala neka druga, zelo nalezljiva in nevarna bolezen, ktero so zaradi tega, ker se je iz Madjarskega pritepla, imenovali v obče le „madjarsko“. V Mariboru je ova bolezen spravila l. 1666 več družin v grob.

Toda tudi kuga je obiskala v tem stoletji še enkrat prelepe kraje med Muro in Dravo, in tako je nastopila tudi za Maribor in okolico še ena, — prav huda doba britkosti.

(Dalje prihodnjič.)

Smešnica 11. Andrejček dijak ima skopega očeta pa suknja je očehana. lakti pa vetru zevajo, palci na nogi iz šivora silijo. Piše torej Tinetu, součencu v malih šolah, sitno pismo. Tina nese pismo očetu in pravi: oče, Andrejček Vam piše. Oča: ej, res? Tina: ali Vam smem pisemce prebrati? Oča: pokaj neki? Ga bo uže Andrejček jeseni, kedar na vakance domov pride.

T. Dernjač.

Razne stvari.

(Cesar daroval) je za nov stol zvonom v Poličanah 300 fl. za popravo cerkve sv. Jošta v Kozjaku 300 fl. in za šolo v Dolu 100 fl.

(Savinjski sokol) dobi še ta mesec krasno zastavo za 500 fl. iz Dunaja. Blagoslavljanje bo tinkoštni praznik. Povabljeni so na ovo narodno slavnost, ljubljanski, tržaški in zagrebški sokol. Kaj pa, ko bi Slovensko društvo tudi takrat tam zborovalo. Šulverein bo takrat v Gradci imel demonstrativni občni zbor!

(Odgovorni urednik) „Slov. Gospodarja“ g. Kordeš je rokopise prebiral, stav čital, korigiral itd. in naposled tudi uže marsikaj izbaenil, česar se ni upal zastopati ter tako konečno odločeval, kaj sme v list, kaj ne. Nasprotniki so pa zvedeli, da je zraven njega še glavni urednik in so to e. k.

pravdnístvu ovadili. To sedaj toži izdatelja, kakor bi se bil ta zoper § 11 tiskovnega zakona pregrešil. Vsled tega je c. k. okrožna sodnija izdavanje lista takoj ustavila, dokler se ne neznani nov urednik. Zato podpisuje list g. Jereb. Pravda teče naprej in je vložena pritožba.

(Nesreče.) Pri Ljutomeru je 15letni Peterlin drevo podiral pa bil na glavi od vsekane veje hudo ranjen; v Podovi je Safošnikov sin raysarje miril pa s sekiro dobil smrtno rano; pogorel je Dolšak v Donački gori in v Skomrih Fr. Kotnik, slednjemu je zgorel tudi 2letni sinček.

(Zločini.) Dekla Antonija Brašlanova je pri Novi cerkvi svoje novorojeno dete v gnojšnico vrgla, šivarju Grogorinčiču pa je nepoznan človek na stezi pri Šratovcih gornje-radgonskega okraja vropal 2 fl.

(Narodna sramota.) Občine iz okolice slov. bistriške pošiljajo v Bistrico 400 otrok v šolo pa so se dale za 2000 fl. od šulvereina pregovoriti, da se od 3. leta šolskega naprej vse poučuje nemški. Sedaj uže v 4. in 5. razredu mečejo slovenske knjige tavun, da pridejo nemške na njih mesto. Od 3. razreda naprej bodo po velikej noči začeli vse v nemškej besedi razlagati. Uboga deca se bo torej mučila v nerazumljivem jeziku, čeravno pamet, 100letna skušnja uči, da to ni prav. Nemci imajo narodno nemške šole za svojo nemško deco, a šulvereinarji ne privoščijo Slovencem slovensko-narodnih.

(Vrli Slovenci) sevniškega okraja so pri volitvah v okrajni zastop zmagali tudi v velikem posestvu. Ausserer-Kautschitsch sta propala. Živeli vrli Slovenci in jihovi pridni voditelji ob Savi.

(Ptujski učitelji) nekateri so se odcepili od slovenskega učiteljskega društva in osnovali zasebno, pa vendar niso med seboj našli sposobnega načelnika. Segnoli so po posilnemci Kotzmutthhu v Hajdini. „Vahterca“ jim hvalo poje! Zadosti.

(V št. Vid) pod Ptujem na „Faschingsunterhaltung“ je „nahezu 100“ Ptujčanov pribingljalo pa so morali debelo plačevati: 51 fl. za ubogo šol. deco ptujsko (ne sv. Videvsko) pa za šulverein 31 fl. Edino, kar imajo za to veselje, bila je pohvala v „vahterici“.

(Neue freie Presse) podpisuje kot odgovorni urednik J. Mitter, stavec in korektor v tiskarni. Zraven njega je še mnogo urednikov, pisateljev po 1—3 za razne zadeve, a kot glavni urednik — Chefredacteur — bil je jud dr. Bacher nedavno na „balu“ društva „Concordia“ cesarjeviču Rudolfu predstavljen.

(V rogačkem okraji) hvalijo Slovenci hrabro obnašanje g. Mikuša, obžalujejo pa strastnost trgovca Tombaskota, ki je Mikuševga sina takoj iz službe napodil, ko je zvedel, da je oča narodno volil.

(Ukradla) trgovcu Kovačiču v Mozirji sta Peter Markovič in Tomas Valetič 900 fl. in vsla.

(Velikansk pretep) bil 17. p. m. v Trbovljah, 8 rudarjev bilo je ranjenih.

(Ciganov) se je pripeljalo 27 na 3 vozeh v št. Peter v Savinjske dolini. Žandarji so jih prijeli in cigana in ciganico s 7 otroci v Celje odpeljali, drugi so vsli.

(Ukradli) so Amaliji Kunde v Konjicah 6245 fl., Mariji Hrepervnikovej v Cerovci pri Rogaci 4 vedre vina, beračinji 83letni Jeri Viharjevej pa je viničarica Marija Golinarjeva pri sv. Juriji na Šavnici vropala na stezi živeža vrednega 2 fl.

Loterijne številke:

V Gradci 8. marcija 1884: 13, 31, 20, 57, 10
Na Dunaji „ „ 27, 79, 14, 7, 3

Prihodnje srečkanje: 22. marca 1884.

Ponudba.

 Semena deteljna in travna vsake vrste dobivajo se po najnižji ceni na debelo in drobno pri

A. Jurci
v Ptuij,

Natečaj.

Služba ravnatelja razpisana je na deželskejši sadje- in vinorejskejši šoli v Mariboru. Prošniki naj svoje prošnje vložijo konči do 15. aprila 1884 pri deželnem odboru štajerskem. Več pové oznanilo v 10. šte. „Slov. Gospodarja“.

1-2

2-3

Razpis službe.

Podpisani okrajni odbor razpiše začasno službo **tajnika** za okrajni zastop Vranski z letno plačo 400 fl. Prosilec, ki mora biti poštenega zadržanja, naj dokaže zmožnost v političnem uradovanji; biti mora popolnem vešč slovenskega jezika v govoru in sestavku (konceptu) ter zahteva se tudi znanje nemškega jezika.

Zraven te razpisane službe lahko prevzame tudi poslovanje pri županstvih na Vranskem in sv. Jeronimu.

Prošnje naj se oddajo do 31. marca podpisanemu uradu,

Okrajni odbor Vranski dne 29. febr. 1884.

Župnijske tiskovine

vsake baže, v nemškem in slovenskem jeziku se dobivajo v

J. Leon-ovi tiskarni
v Mariboru.

Na prodaj!

Za prodati lep zidan hram, s pivnico in gospodarskim poslopjem tik farne cerkve Sv. Lenarta pri Veliki nedelji pod dobrimi pogoji. — Se najbolje priporoča gg. duhovnikom v pokoji. — Več se izve pri lastniku Franc Kovačec-u v Cvetkovcih pri Veliki nedelji.

1-2

Glasnik slov. slovstva.

Spisal Anton Janežič. — Mehko vezan 20 kr.

Blaže in Nežika v nedeljskejši šoli.

Učiteljem in učencem v poskušnjo spisal A. Slomšek. III. natis. Mehko vezano 30 kr.

Stric Tomaž ali življenje zamorcev v Ameriki.

Za Slovence izdelal J. B. s 6 podobami. Mehko vezano 15 kr.

Cerkvene pesmi za šolsko mladež, drugi zboljšani natis, ker je prvi že močno pošel. Dobivajo se pri

J. LEON-u,

tiskarji v Mariboru, šolska ulica 2.

Podučiteljska služba

na dvorazrednici pri sv. Duhu pri Ptui, III. plačilnega razreda in prosto izbo je izpraznjena.

Prosilci nemškega in slovenskega podučevanja zmožni, naj svoje prošnje do 20. marca 1884 pri krajnem šolskem svetu pri sv. Duhu poleg Ptui vložijo.

Okrajni šolski svet v Ptui,

dne 21. februarja 1884.

Predsednik:

Premierstein.

3-3

Zmanjševalna dražba.

Podpisani krajni šolski svet daje na znanje, da se bo 26. sušca 1884 dražba zbog šolske stavbe tukaj vršila. Stavbena svota enorazrednice nastavljena je na 6147 fl. 51 kr.

Licitant mora 10 % vadija vložiti. Načrt i troškovnik na ogled tukaj.

Okrajni šolski svet v Razboru,

dne 27. februarja 1884.

Prvosodnik:

Matevž Slokan.

2-2

Vabilo

k občnem zboru ormoške posojilnice registrovane zadruge z neomejeno zavezo, ki bode v pondeljek 31. marca 1884 ob 2. uri popoldne v beležniške pisarnici v Ormoži.

Dnevni red:

1) Poročilo predstojnikovo, polaganje konečnega računa in bilance za leto 1883.

2) Poročilo nadzorništva o računi in bilanci za leto 1883.

3) Predlog predstojništva in nadzorstva naj se čisti dobiček izroči združnemu premoženju.

4) Dopolnilna volitev enega uda v predstojništvo mesto pokojnega gospoda dekana Matjaža Fritz-a.

5) Volitev glasobrojevcev.

6) Mogoči predlogi.

V Ormoži, dne 3. marca 1884.

Ivan Vertnik,

knjigovodja.

Dr. Ivan Geršak,

predstojnik.

Kvas

iz Dunajske tovarne v Ottakringu.

P. n.

S tem se uljudno naznanjeva, da je gosp.

A. Jurca,

trgovec v Ptui,

prevzel zalogo izvrstnega kvasa. Prosiva torej vse, ki ga potrebujejo, naj napravijo s tem kvasom poskus, in prepričali se bodo, da je zares izvrsten.

S posebnim spoštovanjem

Ignjac in Jakob Kuffner.

Jaz prodajam po najnižji ceni, vsaki dan frišni pravi Dunajski kvas iz tovarne gg. Ignjac in Jakob Kuffner za vinski cvet in kvas v Ottakringu, ki že obstoji od l. 1850 in je na najboljšem glasu. Ta kvas je bil odlikovan na mnogih razstavah. On se lahko dalje ohrani, kakor vsaki drugi kvas, in po njem kipne testo hitreje, kakor po vsakem drugem. Radi teh lastnosti smem toraj priporočati ta kvas najtopleje.

Ob enem priporočam svojo mnogovrstno, zalogo špecerijskega blaga, soli, kruha, vina, žganja in najizvrstnejše Radinske slatine.

Vse to pa prodajam na drobno in na debelo ter po najnižji ceni.

S posebnim spoštovanjem

A. Jurca.

3-3

Gospodarji!

Spomlad je tukaj, in treba bo začeti sejati, tedaj Vam priporočam moja izvrstna **semena**, n. pr. vse sorte

detelje, trave, zelša, gojzdne in sadne peške, mnogo cvetličnega semena i. t. d.

sploh vse, kar se pri nas seje.

Tudi **poljski Gips** se pri meni dobi, tudi cement in vsako špecerijsko blago, vse po solidni nizki ceni.

M. BERDAJS,
v Mariboru.

1-4

Za vinorejce!

Pri podpisanej se mora dobiti:

- Sredstva za čiščenje vina;
- sredstva, ki vzamejo vinu odvečno kislino in ga s tem znatno zboljšajo;
- cvet, s katerim se mora dati vinu okus po volji. S tem sredstvom se more napraviti iz navadnega vina muškateljec itd.;
- barvila za barvanje vina.

Vsa ta sredstva so po postavi dovoljena in zdravju popolnoma neškodljiva.

Vsaki pošiljlatvi se pridoda tudi navod, kako se ima postopati.

Razven tega se peča tudi s kupovanjem in prodajanjem vina, oceta, prirodnega žganja, (slivooke, droznika, brinovca i. t. d.) na veliko in malo.

Dalje ima na prodajo pravih bosenskih češpelj, ribje masti, kave i. t. d.

Kdor želi dobrega prirodnega žganja, na malo, more se mu poslati v sodčkih po 4 litre, češpelj pa 5 kilov s pošto.

V obče kedor želi kupiti dobre prirodne pijače, ali ima tako za prodati, naj se pri podpisani oglasi, pa bo dobro postrežen.

 Iščejo se sposobni zastopniki za vsaki večji kraj.

Prva mariborska vinska agentura
Tegetthoffstrasse 17.

Rezni stoli za seno in slamo.

Janez Dangl, pošta Gleisdorf pri Gradcu (Ungarische Westbahn) priporoča najboljše gospodarske mašine, mlatilnice in vsake vrste reznih stolov in strojev, zlasti pa

Izvirne-Ekscentrice

z brušenimi noži iz pravega angleškega jekla, s katerimi se reže rez vsake dolgosti, to pa zelo lahko in v veliki množini. V tem oziru presegajo vse druge.

Dovoli se 14 dni poskušavanja in daje poročstvo pismeno na 2 leti. Plačuje se lahko tudi v obrokih. Cenilnik se dopošilja brezplačno.

Učenca ali praktikanta

z dobrimi spričevali, sprejme v štacuno z mešanim blagom

Makso Robič
v Središči (Polstrau.)

Dva konja

ukradli so tatje, konec novembra p. l. posestniku Andreju Sepec, v občini Kapelski pri Brežicah, to pa 2 kobili. Prva zelenka je 6 let stara, druga rudeča 10 let in je breja, da bi imela meseca sušca letos vrči, po sred glave ima liso; obej ste po 15 pestij visoki. Kdor za nje poizvé, dobi od vsake 25 fl. plače, naj naznani občini Kapelski. 3-3

Posojilnica v Celji

daje na znanje, da se od zdaj uraduje vsaki

torek in petek

predpoldnem od $1\frac{1}{2}9$ do $1\frac{1}{2}12$ ure

in sicer se v

torek sprejemajo in izplačujejo hranilne vloge in posojila,

petek se pa sprejemajo samo obresti od posojil in pa prošnje za posojila.

Uradnica:

Glavni trg (Hauptplatz) hiš. št. 105.

Opazka. Hranilne vloge se obrestujejo s 50/0, to je 5 gld. od 100 gld. na leto in se sprejemajo od vsakega, ali je udruštva ali pa ne.